

PAPÍRSZELETEK

NÉMETH ISTVÁN

Még csak az ősz elején tartunk, máris vannak élőlények, akik előre tudják, milyen telünk lesz. Rendkívül kemény. Meg is kezdték az erre való felkészülést. Minthogy lakásaikon nincsenek „nyílászáró szerkezetek”, amelyeket a hideg ellen be lehet tenni, csak tágra nyílt, szárny nélküli ki-be járóik vannak, ezeket most, előre megérezve a rájuk leselkedő kemény telet, kezdik szűkíteni, betömni saját gyártmányú építőanyaggal, viasszal. Tehát nem emberekről, hanem méhecskékről van szó, ahogyan ezeket a bogarakat a vérbeli méhészbecézi.

A méhecskékkal szemben az ember nyugodtan, mondhatni közömbösen várja a telet, különösen az emberiség azon része, amelyiknek előre biztosított, fűthető lakása van. Az emberiség ezen részének nemcsak kényelmes, megbízható lakások állnak rendelkezésére, hanem az egész földkerekségre kiterjedő, az egész földgolyót behálózó meteorológiai intézetek is, amelyeknek jól felszerelt, kiváló műszereik figyelik és mérik a légmozgást és mindazt, ami az időjárást meghatározza s előre jelzi. A legeldugottabb japán sziget lakója éppúgy megtudhatja, milyen idő vár reá reggelre kelve, ha lefekvés előtt bekapcsolja a tévékészülékét, mint a hortobágyi juhászbojtár, akinek a nádkunyhójában szintén bekapcsolható tévékészülék porosodik. Sőt ma már nemcsak az előttünk álló nap időjárásáról értesülhetnek előre a csendes-óceáni halászok vagy a dél-amerikai pampák lakói, de még a meglehetősen mostoha időjárási viszonyok között élő eszkimók is: a helyi jellegű lapok jóvoltából kézhez kapják hónapokra előre az időjárási „adatokat”, vagyis

már januárban akár az áprilist is. Ezek ugyan többnyire csak jóslatok, de lassan azt kell tapasztalunk, hogy a közvetlenül előttünk álló húszonnegy órára vonatkozó előrejelzés sem több bizonytalan jóslatnál. Erről természetesen nem a meteorológusok tehetnek; ők azt közvetítik, amit a megbízható, igen precíz műszereikről leolvassak.

Viszont a szelek, a légáramlatok rendkívül szeszélyesek, kiszámíthatatlanok. Léteznek azonban rendkívül érzékeny műszerek, amelyek az ember által gyártott legprecízebb műszereknél is pontosabban mérnek. Bizonyíték erre, hogy bizonyos teremtmények előre megérzik a földrengést. Nem megtudják, amit az ember ritkán tud meg előre, hanem megérzik. A méhecske előre megérzi a kemény telet. S gyorsan hozzálát védekezni ellene. Vele szemben az ember erről a médiumokon keresztül értesül. Az időjárás-jelentésen keresztül. Az előrejelzésen keresztül, amely vagy beválik, vagy nem.

Úgy látszik, a méhecskébe épített műszer jobb, megbízhatóbb kapcsolatot tart fenn a viharokat és a csillagokat irányító láthatatlan Erőkkel. Vagy eltéphetetlen részecskéi azoknak.

*

Odaát megszavazták az állatvédelmi törvényt, aminek a lényege, hogy ezentúl büntetni fogják azokat, akik kínozzák ezeket a teremtményeket. Én a törvény meghozatalának ideát is örülök, mert szeretem az állatokat, a kecskéket, a bányákat, a teheneket, a lovakat, különösen a kutyákat, de még a földi békákat is, akik nyári estéken szanaszét görögnek, mint abban a felülmúlhatatlan, szép versben. Szeretem a bogarakat, a lepkeket, jóllehet rájuk aligha vonatkozik a szóban forgó rendelet; a rovarokhoz való viszonyom azonban már nem ilyen egyértelmű, például a szúnyogokat, a legyeket egyáltalán nem szeretem, bár ők is Isten teremtményei. Ismertem ugyan egy festőt, aki gyakran kivonult a természetbe félmeztelenre vetkőzve dolgozni, oda, ahol szúnyograjok röpködnek az ember füle körül, talán az ő füle körül is zümmögtek, mégse zavarták a munkájában, és nemegyszer hallottam a saját szájából, hogy ezeknek a vérszívóknak is joguk van az élethez, ha már egyszer megszülettek. Az embernek, az egyetlen gondolkozó lénynek tisztelnie kellene ezt a törvényt, ám épp ő az a vadállat, aki nemcsak a szúnyogokat és a pacsirtákat irtja, hanem saját felebarátait is. Ugyanaz az ember, aki állatvédelmi törvényeket szavaz meg.

Miközben odaát megindult az aláírásgyűjtés az állatvédelmi törvény meghozatalának az érdekében, megszületett egy másik aláírásgyűjtés gondolata is, mégpedig ideát és odaát egyaránt. Azóta ideát, a mi „régióinkban” már be is indult az aláírásgyűjtés. A kettős állampolgárság elnyeréséért. Hogy az ügy az odaáti parlament elé kerülhessen, ott is beindítják az aláírásgyűjtést, a kezdeményezők reményei szerint meglesz a félmillió „szavazat”. Az állatvédelmi törvényhez rövid idő alatt összegyűlt négyszázezer aláírás.

A két kezdeményezést, akciót nem azért említem együtt, mert szorosan együvé tartozik, hanem csupán amiatt, mert időben és térben egybeesett. Az első pozitív kimenetelét immár tudjuk, vajon megérjük-e a másíknak ugyanilyen sikerét? Mert akikről szó van, ez nem mindegy számunkra. Az ideátiaknak. Akik éppúgy nem dönthetnek életbevágóan fontos ügyeikben, mint a náluknál alacsonyabbrendűeknek tartott s mindközönségesen állatoknak nevezett teremtmények.

*

Mindig megejt a falusi asszonyoknak az az öntudatlan, hallgatásba merevedett „póza”, amikor két ujjukat, a középsőt és a gyűrűset, zárt ajkukra szorítva figyelnek. Figyelnek inkább befelé, mint kifelé. Mintha valamiféle paraszti meditációt végeznének, visszatekintenének, számba vennék eddigi életük küzdelmes eseményeit, eltűnődnének a világ dolgai felett. Némaságuk tiszteletet parancsoló, mint a megfeszített mártíryanáké, szoborrá merevedett arcuk a teremtés nagyszerűségét, az élet terhét és az elmúlás fájalmát fejezi ki oly hamisítatlan egyszerűséggel, amelyet csak a legfőbb Rendező tud „színpadra” állítani. Kitől tanulták ezt a lenyűgöző „pózt” s mióta gyakorolják? Úgy gondolom, hogy nem tanulták senkitől, belőlük, önmagukból való, velük kezdődött s velük is végszen el. És univerzálisnak mondható olyan értelemben, hogy a perui anya éppúgy belefeledkezik ebbe a pózba, mint az eszkimói vagy a kishegyesi, ahol engem először ejtett meg drámai némasága s azóta bárhol találkozom vele – régi fényképen, vadonatúj útifilmen, utcán, vonatfülkében – mindig megszólal bennem egy hang: Ő az! Földim, Szülém, Keresztanyám; s Ő az, aki majd eme néma pózba meredve száraz szemekkel elsirat.

*

Nem jól teszed, ha önmagadból kiindulva ítéled meg az embertársaidat, a világot, mert ezeket nem mérheted magadhoz. Be kell látnod, hogy a mérce nem te vagy, a porszem, a csaló, a hazug, az elfogult, a hiú, a dölyfös, a hamis, a korlátolt, az elvakult; a mérce másutt van, a költő ezt Mindenségnek nevezte, azzal mérd magad, ha egyáltalán képes vagy arra, hogy felnőjél hozzá. De te nagyon jól tudod, ha be mered magadnak vallani, hogy minduntalan belebotlasz saját kicsinységedbe, gyarlóságodba, önmagad korlátaiba, ne hencegji hát és ne ítélkezz elevenek és holtak felett. Pedig minden nap minden órájában ezt teszed szóban és cselekedetben, botrányosan viselkedsz, mindent lerombolsz magad körül, ahová csak lépsz, megfertőzöd, megmérgezed a levegőt, folytonosan szaporítod ellenségeidet, álnoksággal elüldözöd magad mellől legjobb segítőtársaidat, megcsalod a hozzád legközelebb állókat, meggyűlölteted magadat édes gyermekeiddel, hamisan esküdzöl, még imádság közben se arra gondolsz, akihez könyörögsz. Mi vagy hát te és ki vagy? Egy megkeseredett, nyomorúságos senki, valóban csak egy porszem a milliárd és milliárd porszem között s így kell várnod sorsod beteljesedését, mert képtelen vagy fölemelkedni gyarlóságaidon, mindig önmagadba, az önmagad által fölállított korlátokba botlasz bele, miközben a rossz közérzetedre panaszkodol, becsvágyó, hamis barátaidra, pedig te se vagy külön náluk, bizony, bizony te se vagy külön a Deákné vásznánál. Nem a világ állapota, hanem rongy mivoltod az oka állandó rossz lelkiismeretednek. Próbálkozzál meg a lehetetlennel: szállj önmagadba! Segíts magadon, az Isten is megsegít. Ennél okosabbat nem tudok neked ajánlani te jobb sorsra érdemes, ezer sebtől vérző barátom.